СТАНОВИЩЕ

ОТ

ОБЩЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ КЪМ КОМИСИЯТА ЗА ПРЯКОТО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ, ЖАЛБИТЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО НА 51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО:
ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО

С КОПИЕ ДО:
КОМИСИЯТА ЗА ПРЯКОТО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ, ЖАЛБИТЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО

ОТНОСНО:
Проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението
Подложен на обществена консултация

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЕОРГИЕВ,

Обществеият съвет към Комисията за прякото участие на гражданите, жалбите и взаимодействието с гражданското общество е консултативен орган, създаден съгласно чл. 22 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (Обн. ДВ. бр.107 от 20 декември 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.50 от 20 юни 2025г.). В него членуват 50 ЮЛНЦ в обществена полза, разпределени в 21 сфери на компетентност.

С настоящото становище Общественият съвет изразява принципна подкрепа за регулиране на лобистката дейност чрез предложения на обществена консултация Проект на Закон за прозрачност и почтеност в управлението (Законопроект).
Макар и лобирането да е легитимна форма на участие в процесите по вземане на решения от държавните институции, в разговорния език термините „лобист“ и „лобиране“ са придобили негативно значение. Затова Общественият съвет подкрепя възприетия в Законопроекта подход да се използват термините **„представител на интереси“**, **„представителство на интереси“** и **„Регистър за прозрачност“**.

Същевременно следва да се отбележи, че на практика в някои случаи лобирането – т.е. опитите да се повлияе на вземащите решения чрез предложения и аргументи към тях, се осъществява неформално или чрез трети лица, които невинаги са прозрачни по отношение на конкретните частни или икономически интереси, които са натоварени да защитават. **За разлика от лобиращите за частни или икономически интереси, застъпниците за обществени интереси обичайно разчитат на публична подкрепа и имат интерес да осъществяват дейността си максимално открито.** За да е честен и открит един публичен дебат относно законодателни или други решения, засягащи обществения живот, следва да има мерки, които да гарантират, че всеки участник в дебата, както и обществото като цяло, са запознати кой, как, от чие име и в защита на какъв интерес участва в него. Именно това може да се постигне чрез предлагания Законопроект.

За да е ефективен Законопроектът, той трябва да отчита разликите между представителство на интереси в защита на икономически или частни интереси и такова в защита на обществен интерес, и да предвижда съответно пропорционални мерки, които да не натоварват с излишни административни тежести субектите. В тази връзка в мотивите към законопроекта лаконично е отбелязано, че: ***„в законопроекта са предвидени изключения от изискванията за вписване в Регистъра за прозрачност с цел да не бъдат ограничавани конституционно гарантирани права.***“ Тези изключения са регламентирани в чл. 13, ал. 2 на Законопроекта, където, следвайки логиката на мотивите, са предвидени изключения във връзка с конституционно гарантираните свободи на сдружаване на работниците и служителите – чл. 49, ал. 1 КРБ, на работодателите – чл. 49, ал. 2 КРБ и на вероизповеданията – чл. 13 КРБ, а именно:

> Чл. 13. (3) Дори да отговарят на някое от условията по ал. 1, не подлежат на вписване в Регистъра:
> …
> 5. регистрираните сдружения на работници и служители, когато осъществяват дейност в защита на техните интереси в областта на труда и социалното осигуряване;
> 6. регистрираните работодателски организации, действащи в защита на стопанските интереси на членовете си;

…
10. представителите на регистрирани религиозни общности и институции, осъществяващи дейност, свързана с упражняване на правото на вероизповедание.

Поради това Общественият съвет счита, че по аналогия следва и гарантираното с чл. 44 КРБ право на гражданите да се сдружават да намери своето отражение в изключенията предвидени в чл. 13, ал. 2 на Законопроекта.

За целта предлагаме в чл. 13, ал. 2 като нова точка да се добави следният текст:

- **Сдруженията, фондациите и народните читалища, регистрирани за осъществяване на обществено полезна дейност, когато действат в изпълнение на нестопанските си цели.**

ЮЛНЦ в обществена полза (за разлика от тези в частна) имат допълнителни изисквания за отчетност, включително и обявяване на годишен доклад за дейността в ТРРЮЛНЦ.
Затова пропорционална мярка по отношение на тях, която няма да ги натовари с излишни административни тежести, съставляващи пречка за оперативната им дейност, но същевременно ще осигури допълнителни гаранции за прозрачност, **би била експлицитното задължение в годишните доклади за дейността да се включва информация за дейностите по представителство на интереси** (практика, следвана в общия случай и към момента).
В тази връзка предлагаме да се създадете нова ал. 4 на чл. 13 (и сегашната ал. 4 да стане ал. 4) със следното съдържание:

> **(4) Юридическите лица по ал. 3, които отговарят на някое от условията по ал. 1 и са задължени по силата на друг закон да изготвят и обявяват годишни доклади за дейността посочват в тях извършените през отчетния период дейности по представителство на интереси.**

С уважение,

Членовете на Обществения съвет към Комисията за прякото участие на гражданите, жалбите и взаимодействието с гражданското общество